

REDACTIA

Deak Perencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună 2 "N-rii de Duminecă pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
umerii de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Perencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

Pe un șir garmond: prima
ora 14 bani; a doua oră
12 bani; a treia oră 8 bani
pe fiecare publicație.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Zoltanii amenință.

(*) Am prevăzut dela venirea lor la putere, că partizanii lui Kossuth se vor rupe în două: Unii — cei intrați în cașcaval — vor urmări orbiș guvernul, vor face și vor vota tot ce în trecut au combătut, iar alții, cei rămași fără slujbe, vor trece în opoziție...

Dintre Zoltanii partidului, se înțelege, n'a prea ajuns nici unul în slujbă mare, pentru că nu prea sunt buni de nici o treabă guralivii aceștia. Ei încep deci să amenințe, unii pentru a se impune, spre a silii guvernul să le dea și lor pe mână — »o situație« (ceea ce însemnează un — ciolan), iar alții își urmează astfel rolul menit să-l joace viața lor întreagă: să facă gură, să facă pe grozavii.

Intre acești din urmă este Zoltanul Zoltanilor: Lengyel, care la 22 c. cu privilegiul unui banchet (adevăr etern rămâne că Ungurului numai vinul îi desleagă limba!) din Budapesta, a zis următoarele:

»Dacă partidul independent urmează înainte pe calea apucată, o să ajungă în cea mai murdară baltă de partid liberal. Membrii delegațiunii au votat Austriacilor totul: bani și soldați, pentru nimic. Asta nu e în regulă, pentru că dacă nu au ajuns la concesiile de caracter obiectiv, trebuie să stăruie pentru concesiile de caracter personal: jertfirea lui Goluchowski. Dar' au renunțat și la asta. Deși cu toții știu, că ministrul de externe este dintre aceia cari la Viena au intrigat împotriva Ungurilor. În jurul Împăratului se cuibăresc dușmani de ai noștri. Asta nu-i permis s'o răbdăm.

»Se zice că se cuprinde în pact ca majoritatea să nu ceară jertfirea lui Goluchowski. Ei bine, asta nu-i adevărat. În pact n'a fost decât abandonarea limbei de comandă și serviciu. Nimic alta. Va să zică delegații au mână liberă și totuși nu se folosesc de această libertate.

»Observăm cu tristeță, că de când partidul kossuthist ocupă loc în guvern, politica noastră e paralizată, olojită. Asta așa nu mai merge, pentru că astfel se compromite ideea și căpeteniile partidului independist. Partidul nostru n'are conducere. Numai așa s'a putut întâmpla ca a patra parte dintre deputații kossuthiști nici n'a aflat merituos să se înscrie membrii la club. Ne risipim astfel!«

Dupăcum vedem, deocamdată Zoltán amenință numai așa, printre șire. Dar' se zice că el are mulți tovarăși de idei, cari vor să tragă la răspundere pe kossuthiștii ajunși — labanți.

Iar după aceea, se înțelege, vor trage la răspundere guvernul. Căci Zoltanilor le trebuie cel puțin capul lui — Goluchowski, dupăcum vor să împrăștie dela Curtea Împăratului pe toți consilierii cari »Ungurilor le sunt dușmani« ...

Asta va merge însă greu, ba e chiar peste putință. De aceea îi vom și vedea pe Zoltani ținând în Dietă tonul încercat deja la — Belgrad.

Introducerea limbii ungurești în armată. Ministrul de război a dat ordin autorităților militare să alătoreze tot'auna și copia ungurească la actele ce vin trimise autorităților civile din Ungaria. Tipăriturile încă au să se facă în două limbi.

Despre noi cu pilde dela ei. De câte ori ni-se dă prilejul a ne validă puterea noastră de viață, de câte ori încercăm o luptă cinstită și justă pentru drepturile noastre, foile maghiare nu conținesc de a ne descrie înaintea cetitorilor lor, ca pe cei mai periculoși oameni, agitatori și turburători de ordine.

Inzadar încercăm să dovedim că nu noi suntem vinovații, ci cei ce sbeară, inzadar voiam să ne arătăm nevinovăția noastră, era lucru de prisos, căci adevărul nu pătrunde decât la oameni iubitori de adevăr. De acestia sunt puțini în presa maghiară.

Dar ca să arătăm cât sunt ei de păcătoși servească-ne de pildă următoarele:

În Olaszliszka va fi alegere de deputat. Lupta pentru mandat se va da între guvernamentalul Béla Henrik și între un kossuthist. »Béla Henrik — așa scrie foaia oficioasă — a mers să-și desfășure programul în comuna Horvat. Când a trecut prin orașul Talciva, unde locuște candidatul kossuthist, alegătorii acestuia l-au luat cu pietrii, plebea l-a atăcat. Béla Henrik precum ceilalți partizanii ai lui au fost răniți. Au fost încăierări formale.«

Puțin ne impoartă gâlcevele lor. Voim să constatăm numai faptul, că dacă lucrul acesta s'a întâmplat între frații de un sânge, între doi candidați, ambii protejați de guvern, vă puteți închipui ce poate să se întâmple la alegerile, unde este vorba de ei și de noi!

Publicul inteligent și drept poate să înțeleagă câte sunt de nedrepte plânsorile lor contra noastră. Cu aceasta pildă dela ei, putem spune mult despre nedreptățile ce au obiceiul să ni-le facă.

Maghiarizarea numelor localităților. Ministrul Andrassy a dat ordin autorităților comitatense să continue cu maghiarisarea numirilor de localități. Deci se va continua fabricarea schimonositurilor cari să chiamă că sunt nume ungurești.

Alegerea dela Oradea-mare. La Oradea-mare după demisiunea lui Barabás, a fost ales deputat cu mare majoritate kossuthistul Szokoly Tamás față cu Radó Ignác, vechiu liberal.

Decădere.

Intr'un minunat articol de fond din numărul său de Duminecă, ziarul »Az Ujság«, constată decăderea ce să manifestă în tre-

bile publice ungurești dela venirea la putere a coaliției.

»Sistemul cel nou, zice, nu ne-a adus numai o mare lăpădare de principii.

Nu ne putem mângâia că toate au rămas așa cum au fost sub liberali. Nici măcar aceasta nu-i adevărat. Noii stăpâni dărâamă și vechea bază, este o decădere pe linia întreagă.

Mai întâiu, urmează foaia ungurească, asanarea moravurilor publice. Uimiți vedem practicile de nepotism, protecționism și căpătueli de partid. Avem numirile cele mai imposibile sub pretext de răsplata patriotizmului. Se creiază noi funcțiuni și posturi pe niște motive ridicole. Bani se împart în toate părțile cu mâna spartă. Presiunea directă făcută asupra judecătorilor, instrucțiunile date procurorilor în chestiuni politice.

Atâta lipsă de scrupule nu s'a văzut nici supt regimul cel vechiu atât de hulit pentru corupția lui.

Urmează apoi o critică aspră făcută politice naționale ungurești a coaliției. Un singur cuvânt din partea lui Wekerle ajunge ca să reducă la tăcere pe slugile (inasok) din delegațiuni cari voiau să răstoarne pe Goluchowski. Camera ungurească a devenit bilingvă (aluziune la cuvintele rostite în limba croată de delegații croați).

Un om politic croat a zis, că Ungaria de azi se coboară la nivelul statelor balcanice. Numai un stat balcanic este în stare să facă politica pe care o facem cu Croația și Serbia (aluziune la neghiobiile Zoltanilor în Belgrad.) Dezideratele militare nu s'au împlinit, ba nici programul comisiunii de 9 inși nu a fost realizat.

Tratativele ce încep cu Austria arată că toate avantajile garantate prin compromisul economic să pierd. Dările au fost urcate și să ridică deja glasuri împotriva urcării acestea.

Aceasta nu mai este stare pe loc, încheie foaia, aceasta-i o decădere rușinoasă și păgubitoare pentru toată țara în interesul stăpânirii de partid.

Ce ar mai fi dacă am adăuga la această listă și pomelnicul plângerilor noastre. Un singur capitol din el: alegerile, ar fi mai lung mai grav și mai zdrobitor de cât tot ce ne spune »Az Ujság«. Cum ar trebui să izbucnească în noi toată revolta sugrumată pentru cei șapte morți ai alegerii dela Șomcuta-mare, pentru nenumăratele răni, stâlciri, schingiuri, măceluri (Amat), arestări, presiuni, înfricări, corupțiuni?

Oare pentru răsunarea atâtor dureri, amărăciuni și nemulțămiri ne-ar ajunge articole de fond?...

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

**Magyar Benoid-gáz
Részvénytársaság.**

Arad, Pécskai ut 13|14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Delegațiunea ungurească.

— Ședința plenară de Luni 25 I. c.

Comedia să repetă pentru a nu știm câta oară. Delegații unguri, mai ales kossuthiștii sunt iarăși războinici și se laudă în gura mare că vor răsturna pe Goluchowski. Dar știm cât plătește zarva asta. Știm dinainte că un semn al șefului va ajunge pentru a-i înlânzi, pentru a-i face supuși. Dar oare ei, kossuthiștii nu știu asta? Nu ne putem închipui că nu ar ști. Tocmai pentru aceea nu ne putem mira în de-ajuns de ei, cum mai îndrăznesc să înceapă toată acțiunea, cum nu li-i rușine de noul eșec ce și-l pregătesc ei singuri? Dacă a mai avut cineva vre-o iluzie despre seriozitatea kossuthiștilor, acela va trebui să o piarză.

Nici adversarii cei mai mari nu s'ar fi putut compromite mai bine de cum s'au compromis și să vor compromite ei singuri.

Prezidează contele Zichy Tivadar.

Pe banca ministerială: Kossuth, Wekerle, Andrassy, Apponyi, Jekelfalussy și Zichy.

Raportorul contele Thoroczky Miklós propune să se voteze raportul subcomisiunii pentru afacerile străine.

Sághy Gyula respinge acuzele ce i-s'au adus pentru că a cerut aplicarea tălmăcilor croați în serviciul ministrului de externe. Critică pe urmă expozeul ministrului de externe. Suntem de acord cu intenția ministrului, zice, de a menține pacea, dar nu aprobăm mijloacele. Acuză pe ministrul de externe pentru încheierea convențiilor comerciale fără autorizarea parlamentului.

Issekutz Gyözö acuză de asemenea Austria și cere să se respecte drepturile Ungariei. Paritatea dintre cele două state nu-i respectată. Primește budgetul pentru a arăta că ungurii au știut în totdeauna să aducă jertfe pentru Tron și țară.

Contele Teleky Arvéd spune că contele Goluchowski a fost totdeauna dușmanul ungarilor. El umblă să realizeze visul Austriei unitare. Votează, ce-i drept budgetul de plăcere guvernului unguresc, dar are neîncrederea cea mai deplină în contele Goluchowski.

Buzáth cere ca ministrul de externe să-și facă, de aici încolo expozeul ungurește.

După prânz, ședința continuă.

Thaly László spune că în chestiunea marocană politica noastră a fost pusă în serviciul intereselor Germaniei.

Zboray Miklós atacă foarte violent pe ministrul de externe. Goluchowski, zice, a voit să ne pună botniță. El a făcut totdeauna politică imperială austriacă. Ești un om nobil, leal și mare, zice, adresându-se ministrului, oare vei putea să împlinești dorințele Ungariei? Dacă nu, toată opinia publică te va blăstăma căci nu ai obținut ceea ce dorește Ungaria (armată ungurească Red.) Propune ca ministrul de externe să facă de aici încolo în fiecare an delegațiunii câte un raport asupra activității ambasadurilor. Declară că va vota încă numai de data asta budgetul dar pe viitor îl va respinge.

Szentgyörgyi Müller László, reprezentantul ministrului de externe, spune că am avut mari interese de export în Maroc în cât am fost nevoiți să susținem pe Germania la conferința dela Algesiras. Recunoaște necesitatea tălmăcilor croați. Chestiunea steagurilor s'a aranjat deja.

Szemere Miklós primește budgetul. Atacă pe primarul Vienei Dr. Karl Lueger pentru purtarea lui antimaghiară. Nu știu, zice, dacă călătoria lui la București a avut numai ca scop de-a stârni antipatii în contra Ungurilor sau dacă a voit să câștige noi conexiuni de negoț pentru Viena. Cere ca ministrul să dea mai multă atențiune activității primejdioase (pentru unguri Red.) a lui Lueger.

Ședința următoare Marți.

Sașii din Transilvania tradați.

Vocile de presă, cari critică politica actuală a Sașilor, nu voesc să înceteze cu nici un preț, în ciuda Sașilor dela noi, cu toate protestările și rectificările foilor lor, cu toate articolele trimise la foile mari germane. Și e natural că nu încetează, cum ar fi natural să ne certe cu cea mai mare asprime ai nostri, dacă am face și noi o astfel de politică de milogeală.

Inregistrăm de astădată un articol frumos, publicat în »Zeitfragen«, suplimentul marelui ziar »Deutsche Tageszeitung« din Berlin, din peana lui Arthur Korn, naționalistul german din Timișoara, care a trebuit să fugă din cauza persecuțiilor ungurești:

Noi germanii din Ungaria am privit totdeauna cu mândrie la Sași dela care așteptăm să ne dea oameni politici, bărbați cari să se pue în fruntea popoarelor germane din Ungaria, cari să organizeze lupta, etc.

Dar dacă privim cu ce repezeală să ascund Sașii sub aripile ocrotitoare ale partidului andrassyist, ne descurajăm și ne zicem: Noi Germanii din Ungaria n'avem ce aștepta dela ei.

Aștia sunt egoiști, cari își păzesc numai pielea lor; ei sunt de o duplicitate înșelătoare, căci acasă la ei și în străinătate fac pe Neamțul dela roată, iar în viața politică înnoată cu curentul.

Vreau să explic atitudinea Sașilor, nu ca să o apăr, ci să caut cauzele ei.

Sașii sunt egoiști. Ei posed multe bunuri culturale: școli, autonomie bisericească, etc. Ei tremură înaintea setei de răzbunare a șovinismului maghiar, care i-ar putea lua și aceste bunuri. Ei să fac cât mai mici, ca să nu atragă atenția asupra lor, ca prin »purtare, bună cruțare să-și câștige« și tolerare dela partidele ungurești.

Sașii n'au încredere în noi, ceilalți Germani, dela ei n'avem ce aștepta. Noi suntem de vină, căci dela 1867 ne-am gudurat mereu, fără cea mai mică urmă de conștiință națională. Dar rămâne întrebarea, de ce n'au lucrat Sașii la deșteptarea națională a Germanilor din Ungaria înainte de asta cu zeci de ani? Nu, ei au privit de sus la noi, popor de țărani, cu mândria de popor domnesc. Ei nu să vor jertfi pentru noi, noi trebuie să luptăm cu curajul desperării, căci noi nu mai avem ce pierde.

Pe semne iar li-s'a «promis» ceva Sașilor pentru politica lor, li-s'a promis aprobarea vânzării pădurilor universității săsești. Dar vor rămânea mult timp numai cu promisiunea. Și ce le va ajuta banii, dacă se va continua maghiarizarea șovinistă a școlilor?

Li-se va fi «promis», dacă vor fi «cuminte» susținerea cercurilor nemțești. Dar acesta e și interesul Ungurilor, căci în locul fiecărui neamț ar ajunge în parlament un Român. Și ce folos are poporul de reprezentanții săi, cari sunt adevărați mameluți la dispoziția ori cărui guvern. Astăzi Sașii fac aceeași politică, ca și Kossuth.

Nu e rușine pentru poporul săsesc că singurul deputat, care s'a opus șovinismului maghiar: Lutz Korodi, a fost smuls cu sila din mijlocul lor; nu e rușinos, că nici un deputat sas n'a găsit un singur cuvânt de indignare pentru această judecată trasă de păr și pentru samov olnicia, cu care a fost făcută?

S'au făcut volnicii contra Germanilor din Ungaria. Bărbați integri germani au protestat în cuvintele înflăcărâte în parlamentul austriac și german. Și-a ridicat cuvântul Bülow, cancelarul Germaniei, făcând Ungaria atentă să nu facă politică strâmtă.

Dar reprezentanții Sașilor nici atunci n'au grăit o vorbă bărbătească. Ba încă, după fuga lui Korodi, și acei puțini, cari erau afară de partidul lui Tisza, au intrat sub ocrotirea aceluia, căci s'au spăriat. Și care a fost rezultatul lașității lor, cu ce le-au mulțămît Ungurii milogeala? Proiectul de maghiarizare al lui Berzevicy.

Cinste și respect poporului săsesc! Dar, sau n'are în sânul său bărbați, cari să poseadă capacitate și energie politică, sau — și e mai probabil — nu e în stare să ridice pe bărbații aceia în locul ce li-se cuvine, căci la ei mandatul e

privit ca o căpătuială pentru cei ce nu sunt în stare să trăiască altfel.

Vor întrebă unii, că ce pot să facă 13 înși contra torentului furios maghiar?

Ei pot scutura din letargie conștiința națională a Germanilor din Ungaria și pot apăra onoarea lor. Aceasta o puteau face mai bine, dacă rămâneau de sine stătători.

Nici nu era nevoie să între în partidul naționalităților, dar acest partid, care numără 25 de bărbați hotărâți, ar fi fost un sprijin puternic pentru ei. Numai prin amenințarea cu intrarea în acest partid ar fi putut ține de multe ori în șach guvernul.

Dar cei 13 deputați sași fac astăzi și alt serviciu Ungurilor. Ei pot zice Impăratului: Iată Germanii merg mână în mână cu Ungurii, chiar și Sașii sunt deplin mulțămiți. Și Maiestatea Sa se va bucura, că le merge așa de bine Sașilor, că pot trage la carul tuturor guvernelor.

Ungurii se vor lauda și în străinătate că ce fericiți sunt Sașii... cei 13 deputați sași. Și apoi să mai zică cineva, că numărul 13 nu e nenorocos!

Le-ar fi putut face cineva un rechisitoriu mai aspru, decât acest bărbat sânge din sângele lor?

Ungaria și România.

Mărturisiri prețioase. — Cum a fost desarmat guvernul maghiar.

În numărul dela 24 c. «Budapesti Hirlap» publică sub titlul de mai sus o convorbire pe care un redactor al său a avut-o cu dr. Chorin Ferencz, președintele comitetului unguresc de expoziție.

Însăși organul lui Apponyi spune următoarele:

«Participarea Ungariei la expoziția națională a României dela început părea a fi potrivită ca să contribuie nu numai la legătura economică, ci și la apropierea politică cu România».

Din parte-i dr. Chorin spune:

«Ungaria are mari interese politice și economice în România. Țara asta e în nemijlocita noastră vecinătate și nu unul ci multe fire istorice ne leagă de olaltă. Nația română, icuită între popoarele slave, pentru independența națională a trebuit să poarte aproape aceeași luptă pe care a dus-o Ungaria și independența ei de stat hotărât este în interesul Ungariei. Impregiurarea asta ne esplică și faptul că la 1877, când Rușii — contrar dreptului ginților — au intrat în România, opinia publică maghiară a pretins amestecul Austro-Ungariei în favorul independenței României, iar că România a fost recunoscută ca stat independent de congresul dela Berlin, parte însemnată din recunoștință se cuvine și contelui Andrassy, p'atunci ministru de externe al monarhiei».

Să rectificăm însă aci spusele lui Chorin.

Adevărul e anume că la 1877—78 opinia publică maghiară a fost pe partea Turcilor... Sabia de onoare pașalei Abdul-Kerim care bătuse primele trupe rusești, doar din Budapesta a fost trimisă. Ugron și tovarășii d'asemeni în Budapesta a adunat banii pentru armele destinate Secuilor, cari trebuiau să între în România și să atace, pe la spate, pe Ruși!

Oare toate acestea se făceau în favorul independenței — României?

Tot așa: cine nu știe de greutățile ce Andrassy pune în calea recunoașterii României ca regat?

Chorin are deci numai meritul că spune acum ceea ce Ungurii ar fi trebuit să facă la 1877—78. Recunoaște un lucru pe care noi l-am propagat de mult.

Dar' să mergem mai departe.

Chorin ne destăinuște:

»Guvernul maghiar a interzis ca Astra, asociațiune culturală din Ungaria, să expună în pa-

vilonul etnografic al expoziției române obiecte de origine din Ungaria. **Deoarece Austria și Rusia n'a emis astfel de ordonanță și s'au învoit ca să se expună obiecte etnografice, din natura lucrurilor urmă ca această ordonanță să facă o rea impresie în cercurile cărmuitoare din România, mai ales că se puteau aștepta ca opoziția s'aducă vorba și în parlament.**

Știm ce a urmat: guvernul Wekerle a retras ordonanța dată de Kristóffy și s'a învoit ca în pavilionul etnografic să se expună lucruri ardelenesti, indicându-se însă numele **unguresc** al comunelor.

S'au învoit la asta, pentru că altfel se dovedea și cu acest prilej că guvernul maghiar este mai păcătos decât cel din Rusia ori Austria, oprind ceea ce permit »reacționarele« guverne din Viena și Petersburg.

Chorin termină îndemnând pe Unguri să meargă la expoziție, asigurându-i de bună primire.

Fără îndoială! Românii sunt un popor cult și-i vor lăsa pe Ungurii sosiți la expoziție fie chiar și să cânte »Kossuth Lajos azt izente,« pe când guvernul lor pe noi aici acasă ne oprește să cântăm imnul scris de bardul nostru Murășanu.

Încă o concesie... care nu s'a dat. Să vestise cu mare târâboiu, că Ungurilor le-a succes să schimbe titlul ministrilor comuni, ziși ungurește birodalmi, în »Közös«. »Reichspost« desminte acest cel mai nou triumf.

Contra votului universal. Contrarii votului universal, cari sunt foarte mulți, nu uită să dea din când în când ceva pentru ca să pregătească terenul pentru neintroducerea lui. »Bpesti Hirlap« organul »autorizat« al imperialismului maghiar publică în numărul de ieri (Luni) o corespondență din Berlin, desigur fictivă, în care voiește să documenteze cu pilde din Germania, că votul universal înseamnă încetarea hegemoniei ungurești.

Partidele din Germania sunt contra votului universal de frica socialistilor și a Polonilor, Danezilor și Welfilor (Hannovera), adică a puținelor fracțiuni de popoare din imperiul german. Indirect asta înseamnă: să facă și Ungurii astfel.

Amintește apoi, că partidele din Germania au mare nedumerire, cum de voiesc Ungurii să facă sufragiul universal, căci acela înseamnă imputernicirea naționalităților. Ei, Germanii, nu cutează așa ceva, cu toate că la ei naționalitățile sunt neînsemnate, recunosc supremația Germanilor și imperialismul german, cu toate că ei au clotura contra obstrucției acelor. Cu totul altfel e în Ungaria, unde naționalitățile sunt tari, nu recunosc hegemonia ungurească nici în teorie, unde nu e clotură etc.

Concluzia la toate e, să nu se dea drept de vot, decât celor ce recunosc supremația statului național maghiar.

Suntem siguri, că toate acestea scrântituri s'au fabricat în Pesta, dar' nici decum în Berlin. Avem de-a face cu un întreg sistem de a disqualifica sufragiul universal prin astfel de mijloace, la spatele căruia stau chiar ceice și-au luat angajamentul să-l înlătureze.

E datoria noastră să-i împiedecăm.

Reforma electorală.

Par'că ar fi înghițit-o pământul și abia se mai găsește câte un »coalitionist« care să amintească de ea!

Ș'acum într'o scrisoare din Viena ne spune una și alta »Budapesti Hirlap«, care în numărul dela 24 c. scrie:

«In ceea ce privește reforma electorală din Ungaria, opinia publică ungară nu este încă lămurită de tot. Șeful și membrii guvernului au declarat, ce-i drept, că reforma legii electorale vor să o realizeze fără știrbirea statului național maghiar, asta însă e declarație așa de generală, că nu împrăstie toate îngrijirile. Cercurile vieneze excelent informate știu că domnitorul a pertractat cu Wekerle nu numai despre noțiuni generale, ci în ceea ce privește amănunțele legii electorale s'a ajuns la înțelegere. Reforma înseamnă deci nu că acum va fi alegător ori care Român ori Slovak, ci menținerea și asigurarea caracterului de stat național va fi considerațiunea directivă. Reforma pentru Unguri la nici un caz nu va fi primejdioasă și palatul strălucit al parlamentului maghiar niciodată nu va fi casa încurcăturii babilonice cum e parlamentul cu stâlpi al Austriei».

Credem aceasta. De cât nici dreptate deplină nici mulțumire între naționalități nu va fi câtă vreme egala îndreptățire în parlament și pe toate terenele este socotită drept »încurcătură babilonică«.

Un iubileu.

Saraievo, 11/24 Iunie 1906.

Astăzi în 11 Iunie sărbătorește dr. Iosif Stadler, arhiepiscopul catolic din Saraievo, iubileul de 25 de ani a activității sale apostolice.

Eri înainte de amiazi i-au gratulat în palatul arhiepiscopiei, trimișii străini din Croația, Slavonia și Crain, apoi autoritățile locale, comitete a societăților croate și mulți catolici și ortodocși din Saraievo. Eri seara a fost un conduct de torțe și serenadă înaintea palatului arhiepiscopiei, astăzi înainte de amiazi va fi o procesiune dela catedrala catolică, care sărbătorește hramul său. Au venit catolici la această serbare cu mult mai în mare număr decât în anii trecuți, toți însă cu dorul să vadă iubileul acestui bărbat mult sărbătorit.

După amiazi la 2 ore e un banchet pentru 230 persoane.

Cine e dr. I. Stadler, cred că o știu nu numai Croații, ci și neamurile străine din monarhia noastră. Dr. I. Stadler a fost dela anul 1869—1882 profesor la facultatea de teologie a universității în Zagreb, iar în 1882 a fost numit ca primul arhiepiscop al Bosniei cu sediul în Saraievo. Ca profesor a scris »teologia fundamentală« în limba latină, »Filozofia« în limba croată și atâtea alte lucrări cari nu se pot număra aici. Dar' peste tot el e un păstor care-și pricepe menirea, el a ridicat vaza catolicismului în Bosnia. Când a venit în Saraievo, catolicii aveau numai o capelă de lemn, astăzi au o catedrală impozantă, o biserică nouă a iezuiților cu seminar, o biserică în cvartirul nou din Saraievo, un azil pentru copiii săraci, »Betlehem«, apoi »Egipt« și »Nazaret« unde se cresc copiii rămași fără părinți. În Travnik a ridicat un seminar cu un gimnaziu, în Visoko alt gimnaziu, iar în Saraievo a cumpărat peste 50 de case, fără să amintim bunurile din alte părți ale Bosniei.

Aceea ce a fost episcopul Strosmyer pentru Croații din Slavonia și Croația, aceea e Stadler pentru Slavii catolici din Bosnia. Nu e nici un lucru sau societate croată în Bosnia pe care n'a ajutat-o acest bărbat și mare patriot croat. El a ridicat poporul slav catolic, care e foarte sărac și după număr mic dela o stare înapoiată la acea stare și vază, în care se află astăzi. În fine, ca să deștepte acest popor sărac catolic, dr. Stadler a întințat ziarul »Hrvatski Dnevnik« care apare în fiecare zi, cu scopul să deștepte ideea croată în poporul slav catolic din Bosnia. Încă un bărbat mare, care deși de origine

germană din Slavonia (din Brod), dar care s'a pus în serviciul națiunii sale croate, și a scos pe catolici din Bosnia la liman. Afară de aceea acest arhiepiscop e un păstor cu inimă și suflet pentru turma sa.

Bozneacul.

Greva secerătorilor.

Din ținuturile mănoase ale sudului vin știri îngrijitoare. Starea sămănăturilor făgăduiește o recoltă frumoasă și bogată. Dar tocmai în momentul secerășului muncitorii agricoli vor să se pună în grevă. Dacă socotim salariile aproape ridicole ale muncitorimii arătate chiar prin statistică, nu ne putem mira că muncitorii caută să-și creeze o soartă mai bună. Mișcarea este mai vie în comitatele Bacica, Torontalului, Timișorii, Bichișului și al Aradului.

În comitatul Timișorii muncitorii de pe moșiile (spăiile cum să zice pe acolo) familiei Edvi-Illés și al capitolului din Cenad s'au pus în grevă. Astfel muncitorii din comunele Păraț, Temes-ság, Medveș și Cărbunari. Cer jumătatea recoltei pe seama lor.

Fibirăul Petkó Zoltán cercând să între cu greviștii în tratative și nereușind a arestat și i-a pedepsit cu închisoare de 2 luni. Greviștii au fost escortați de gendarmi la Mehala lângă Timișoara. Greviștii au făcut apel la comitatul contra procedurii volnice a fibirăului, care vrea să dovedească cu orice preț că trăim în Ungaria cea »liberă« și că el este funcționarul comitatului Timișorii, a cărui administrație întrece în despotism și arbitrar pe toate celelalte comitate.

În Dobrițin brutarii s-au pus în grevă nevrând să facă jimble cu tulipan. Tipografi s-au alăturat la greva lor. După o adunare de popor unde a vorbit Vágó Béla, cunoscutul socialist care a fost eliminat dela universitatea din Pesta. După propunerea lui greva a fost amânată. El cutreieră saele îndemnând pe muncitorii agricoli la grevă. El a fost arestat dar pe urmă liberat.

În Lugoj și Caransebeș muncitorii încă s-au pus în grevă, deoarece-ce fibirăul a izgonit pe un agitator de pe teritoriul orașelor.

Din străinătate

Situația generală în Rusia.

Am anunțat că guvernul lui Goremykin și-a dat demisia. Nu știm încă dacă ea a fost primită de țar. Ne-am exprimat însă neîncrederea față de țar asupra intențiilor sale de a introduce o eră nouă cu adevărat constituțională, numind un minister care se găsească sprijinul majorității dumei.

Până nu se va face aceasta, până ce țarul nu arată voința serioasă de a numi un guvern care să fie expresia majorității țării, nu poate fi vorba de pace și liniște în țară. Actualul sistem de guvernământ nu mai poate dăinui. Sprijinit pe un șir întreg de acte ilegale, de abuzuri, de cruzimi și barbarii revoltătoare, având un aparat de funcționari corupt până în fundul sufletului, fără cel mai mic respect pentru legi, pentru libertăți, pentru siguranța publică și personală, guvernul de azi este expresia cea mai de pe urmă a autocratismului care-și apără situațiunea cu ultima sfortare. Dacă nemulțămirea uriașă acumulată în țară nu izbucnește într'o mare flacără a tot mistuitoare, aceasta se atribuie numai faptului că puterea brutală a armatei este încă în mâinile guvernului și a țarului. Dar revoluția care nu a încetat a arde pe supt

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o ,, Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoiu. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VÁSARHELY.

spuză, nu va putea fi înăbușită. Flacăra ei înaintea cuprinzând tot mai mult toate straturile poporației. Ea a început a săpa acuma și armată, razimul de căpetenie al tronului și al actualei ordini sociale. Armata le-a mântuit în revoluția anului trecut. Dar acuma stâlpul acesta se clatină. Propaganda socialistă și revoluționară vor sfârși prin a-l năru. Tot mai dese devin cazurile de nesupunere, de manifestă izbucnire a nemulțămirii în sinul ei. Când ea va fi cucerită de propagandă, atunci toată Rusia se va învăli într-o groaznică mare de foc din care trebui să iasă sau zdrobită sau renăscută.

Schimbarea de cabinet. Un nou partid

Ce fel de cabinet va urma? Intrebarea aceasta preocupă încă pe cei cari încă nu au pierdut orice nădejde într-o întorsură spre bine, venită dela tron. Ne aflăm la o răspântie.

Dacă țarul va numi un cabinet constituțional, o îmbunătățire și pacificare va mai fi cu puțință, deși nu-i sigură. In caz contrar izbucnirea înouă și mai grozavă a revoluției este o chestiune de timp.

Două știri foarte importante ne vin în privința aceasta. Se vestește de o parte, că la curte a învins partidul autocrației. Trepov și Pobiedonoszev au ajuns iarăși să stăpânească situația.

De altă parte o știre, poate și mai însemnată ne grăiește despre formarea unui nou partid.

Partidul cadeților, a cărui direcție politică este constituțională și democrată, face încercarea de a înjgheba un partid de guvernământ. El este sâtul de lupta lungă și stearpă. Depărtându-se tot mai mult de partidul muncitorilor, el se consolidează și prezintă puțința unui guvern constituțional. Dăm aici știri despre desbaterile dumei și despre noile turburări militare.

Petersburg. Desbaterile Dumei asupra explicațiilor ministrilor continuă.

Deputatul Ramichvili, din Caucașia, socialist, protestează contra interpelărilor particulare din

administrațiune atunci când guvernul comite zilnic monstruoziții și când ministrul de interne dispune de tot în Rusia, chiar de școli și de biserică.

Oratorul muștră pe ministru de interne care a îndrăznit să zică ca nu va fi încurcat de zgomotul din sala de ședințe. El termină zicând că atitudinea ostilă a Dumei nu reflectează încă adevărata atitudine a țarei care este cu mult mai energică contra guvernului.

Deputatul Aladin, în numele grupului muncitorilor, se miră de aparițiunea ministrilor în Dumă și zice că un ministru a îndrăznit să vorbească corespondentului ziarului »Times« ca despre o adunare revoluționară, dar tragedia dela Bialostok a revoltat sentimentul Europei. Acest ziar atât de binevoitor Rusiei, a publicat un articol foarte violent contra guvernului rusesc.

Profesorul Kovalewski a demonstrat că lipsa de autoritate a Rusiei se datorește turburărilor. Witte el însuși a mărturisit oratorului în timpul guvernului său că nu poate face nimic.

Petersburg. Agenția Westnik publică știrea următoare din Sevastopol:

Prima campanie de fortăreață a primit la 19 Iunie ordinul să facă garda. Celelalte campanii au împedecat pe camarazii lor să ia armele, și batalionul a fost desarmat de către trupele celelalte și transportat la 20 Iunie spre nord unde răsvrății au pătruns în magazinele unui batalion de unde au luat arme și munițiuni. Ei au fost împresurați și arestați. Batalionul 2 de artilerie nu a luat parte la aceste excese. Mai târziu s'au descoperit mai multe tunuri încărcate îndreptate contra orașului și a populațiunei. Ele au fost luate și astfel panica a încetat.

Nu mai e de temut nici o complicațiune.

Petersburg. Deputatul Ciaciapkin înapoiat dela Bialostok afirmă că măcelul Evreilor a fost organizat de funcționarii poliției. Semnalul masacrului a fost dat prin explozia unei rachete, dar nu prin bombă. Guvernatorul a dat dovada celei mai mari inacțiuni când au fost atacați Evreii. Trupele au tras asupra lor socotindu-i ca revoluționari.

Ziarele află din Moscva că soldații din garnizoană au ținut o adunare în care s'au rostit pentru o atitudine corectă atât cât guvernul nu va dizolva Duma și nu va lua nici o altă măsură de represiune.

Alte ziare află că în regimentele de tirailori dela Krasnoiarsk a izbucnit răscoală. Un soldat, care a rănit pe un colonel printr-o lovitură aplicată pe cap, și un căpitan au fost ucis.

Sufragiul universal în Suedia.

Suedia, ca și Ungaria, cere un cenz foarte urcat pentru dreptul electoral. Acuma se anunță din Stockholm, că regele Oscar a numit din amândouă camerele parlamentului câte un comitet compus din câte 3 persoane, care va da ministerului de justiție ajutorul necesar la alcătuirea unui proiect de lege asupra sufragiului universal. De sigur această lege va fi cu mult mai liberă și mai dreaptă decât sufragiul universal al guvernului nostru.

Chișinău, 25 Iunie. Tipografia ziarului românesc »Basarabia« și a celui rusesc »Bessarabskaia Jisni«, care scrisese favorabil despre foaia românească, au fost incendiate de huligani.

NOUTĂȚI.

ARAD, 26 Iunie 1906.

— **Concertul abiturienților dela Beiuș.** Am anunțat de mai multe ori în coloanele acestui ziar despre ideea sănătoasă ce a pornit dela un grup de studenți dela gimnaziul din Beiuș. Ei urmăresc două scopuri. Unul e ca din banii adunați să facă un fond, care să fie distribuit între câțiva tineri săraci dela gimnaziul din Beiuș, ca să poată merge și ei la expoziția din București.

Concertul dat în Brad va urmări alt scop: sporirea fondului pentru ridicarea gimnaziului la opt clase.

Ambele scopuri sunt atât de mărețe și folositoare, în cât credem că idealistii și însuflețiii tineri vor fi primiți cu bucurie în toate părțile, și vor fi spriginiți de către toți Românii de bine.

— **Moartea lui dr. Schaudinn.** Unul dintre cei mai însemnați oameni de știință ai timpului nou a fost Schaudinn, descoperitorul baccilului sifilisului. Un episod caracteristic pentru birocrațismul german e darea lui afară din postul de intern al institutului de zoologie și botanică din Berlin, drept recompensă pentru descoperirea lui epocală. Anume se vestise, că un alt doctor a descoperit baccilul sifilisului. Schaudinn a fost încredințat cu studiarea descoperirii. Repede s'a

Dedicație

scrisă pe albumul M. S. Reginei în pavilionul Românilor de peste munți.

Majestății Sale

Elisabeta

Regina Țării Românești.

În semnul iubirei celor de departe.

AȘTEPTARE.

Majestății Sale Reginei poete

Carmen-Sylva.

În umbra plopilor cărunți
Străgeri bătrâni la casă,
Cu ochii umezi și frumoși
O fată stă și coasă.
Drumeți se miră 'n drumul lor
De mâinile măestre
Și de minunile ce dorm
În lada ei de zestre.

Pribeaga blândului amurg
De peste deal se lasă,
Urzindu-și tortul argintat
În firul de mătăasă.
Ea vede 'n ochii osteniți
C'o lacrimă se cerne,
Că 'n urma meșterului ac
Șireag de flori s'așterne.

Se scutură cărunții plopi
Durerea ei îi doare,

Și frunze cad pe pânzele
Șfielnicei fecioare.
Ea 'și împletește un dor pribeag
În florile cusute
Și coasă 'n firul alb de in
Nădejțile ei mute.

În farmecul nelămurit
Al nopților de vară
Vrăjite iele 'n drumul lor
Un vis îi arătară;
E chipul unui Făt-frumos
Și mai presus de fire
Orfanei fete de botez
Ursit să-i fie mire.

Și ielele i-au spus cuvânt;
«Tu coasă la năframă,
Căci într-o țară 'n răsărit
Te înțelege o mamă
Când vei găti năframa ta,
Să i-o trimiți să știe
Și craiul tău bălan din vis
Ea îți-l trimite ție».

De atunci cu acul ei trudit
Ea firele împarte
Gândind la chipul bun și sfânt
Al mamei de departe.
Din vise 'n așteptarea ei
Ea 'și face mândra salbă,
Sunt numai lacrimi și nădejdi
Cusute 'n pânza albă.

Octavian Goga.

Archip Roșca.

Sub acest titlu a apărut nu de mult într-o foaie germană din Bucovina un articol, al cărui cuprins e următorul:

»Din Roma ni-se scrie despre un stipendist al dietei Bucovinei, Archip Roșca:

»În Roma a produs mare senzație icoana Sf. Părinte Papa Pius al X lucrată de artistul bucovinean Archip Roșca, atât prin perfecțiunea artistică cât și plastică.

Acest artist l-a desemnat, după natură pe Sf. Părinte aducând la expresie toate acele finețe, de cari tehnica modernă a acestui gen dela Lembach încoace e atât de bogată. Destingerea dela cele mai multe portrete ale Sf. Părinte, cari au fost elaborate dela încoronarea sa, este poziția cea simplă și legeră, fără mitră ori alt insigniu papal, ce artistul a ales-o. La prima vedere modelarea plastică trădează, că dl Roșca e un sculptor perfect, pe când simplele linii din fond, tranziția dela veșmânt spre spatele fotoliului, nuanța, notabila liniște a întregii concepții îl trădează pe un fin și modern pictor, care a umblat în școala celor mai renumiți pictori din timpul mai nou.

Icoana executată astfel de Roșca poate să fie pusă alături de cele mai bune ale Sf. Părinte Papa Pius al X, cu toate că și oameni de renume (așa un artist croat, un francez și un german) au încercat acest lucru. Înainte de doi ani i-a succes unui tânăr sculptor (L.) să modeleze chipul Sf. Părinte și astfel și-a câștigat prin înțâia sa încercare renume, poziție și viitor.

Noi nu dubităm ca și dl Roșca, care în de-

convins de neadevărul ei, dar în decursul studiului a dat el de baccilul mult căutat. Pentru această faptă de «insubordinație», pentru că și-a permis să fie mai cuminte decât șefii săi, a fost concediat din post sub motivul—pretext, că s'a ocupat cu lucruri cari nu cad în competența funcției lui.

— **Cele patru probleme.** În revista «Știința», Nr. 8, revistă ce apare în București, directorul Mircea Țigăneșteanu publică următoarele:

«Frați și surori!

«Un om, dela porțile Orientului european,
«Un creștin, în adevăratul senz al cuvântului,
«Un Român, de pe malurile bătrânului Danubiu,
«Un simplu cugetător, (fără titluri academice!)
«După o încordată muncă de zece ani de zile, cu o voință de fer, și prin voința puternicului creator, cu onoare vă fac cunoscut, că: *cele patru vaste probleme*: (Viața naturală, Viața socială ideală, Nemurirea sufletului, și Existența Divină, astăzi pare... că s'au putut rezolva în mod absolut, în sistem pozitiv (matematic) — pentru feticia pământescă, cea sufletească și gloria crească.

«Trăiască România,
«Trăiască Ginta Latină.
«Trăiască umanitatea întreagă.
«Trăiască eternul adevăr al științei care prin lumina lui, va salva întreaga lume din întunecul neștiinței timpului!

Iar un student în Theologie, dl Al. Ionescu, felicită în următorul chip pe «rezolvatorul» celor patru probleme:

Stimabile!

«Meriți să fi numit *geniu*, pentru că ești *singurul muritor prin care divinitatea își manifestă misterele naturii*; oricare muritor va citi cugetările D-voastră va rămâne pe deplin convins de veritatea faptului, din puținele rânduri ce am cetit am putut să-mi închipui un volum de sute de pagini. Ești cel mai mare om de geniu, fiindcă D-ta ai creat sau ai dat la lumină soluția problemei naturii, care va împăca lumea, atât pe materialisti cât și spiritualisti.

Te salut Geniule, și sunt fericit că am cel puțin onoarea să știu, că *câteva* cuvinte ale mele va fi cetite de tine.

Iată doi oameni fericiți!

— **Starea sanitară a Brașovului.** «Kronstädter Zeitung» publică o statistică a boalelor infecțioase ce au bătut în Brașov, care ne arată

curtul celor șase luni de petrecere în Roma a lucrat cu zel și la unele busturi, studii, compozițiuni și reliefuri în mod excelent, va avea deci aceiași recompensă. Acest portret al Sf. Părinte a trecut în posesiunea privată a unui german». Astfel scrie ziarul german, iar în unul român aflăm următoarele:

«Acum s'a reîntors tânărul Archip Roșca din călătoria de studiu, ce a întreprins-o prin Italia și se va stabili în Bucovina, patria sa. El e fiu de țaran din Brașca și a devenit prin sânguință și muncă un artist în ramurile picturii și sculpturii, care se bucură de renumele bun între specialiștii ce-l cunosc.»

Cercetând zilele trecute expoziția de elaborate ale elevilor dela școală c. r. de artă și industrie din Viena, ce actualmente e deschisă în muzeul austriac (Kunstgewerbemuseum I Stubenring) din Viena, am aflat spre vedere expusă și mai multe lucruri de dl Roșca excelent executate precum busturi și reliefuri: «Primul pas» «Iubirea de mamă», «Muzicantul», «Cerșitorul» etc.

Precum am aflat sunt expuse și la expoziția națională din București (în pavilionul bucovinean) lucrări de tot succese ale dlui Roșca.

Il felicităm din inimă pe conaționalul nostru bucovinean dorindu-i tânărului artist succese și mai strălucite pe terenul picturii și sculpturii, care ram de un timp încoace a luat un avânt îmbucurător. Avem talente atât în Transilvania cât și în Bucovina, dar trebuie sprijinite și încurajate spre cultivarea artelor frumoase, de a face renume nației noastre românești.

Viena, în 20/6 1906.

Champignon.

cât de rău stă și în privința sanitară populațiunea română din acel oraș, stare care nu e mai bună nici în celelalte orașe unde locuiesc români, cu atât mai puțin la sate.

În 1905 au fost 385 de cazuri de boale infecțioase, cu 46 de cazuri de mortalitate, cari dau 5.2% a întregii mortalități (886). În 1904 a fost numai de 4.9% în 1903 de 4%.

Cele mai multe cazuri de mortalitate sunt în cele două suburbii, unde locuiesc Românii: în Brașovul-vechiu și Scheiu. Căci cazuri de îmbolnăvire au fost în Cetate 153, în Blumăna 71, în Brașovul-vechiu 67, iar în Scheiu 96; cazuri de moarte în cetate au fost 3, în Blumăna 3, în Brașovul-vechiu 14 și Scheiu 26. Unde mai punem, că multe cazuri de mortalitate și de boală n'au fost anunțate ca infecțioase, ci trecute la celelalte mai ales la sărăcimea românească.

E evident, că numai neștiința, căutarea cu babe pe de o parte, de altă parte mizeria, e cauza acestor ravagii în sinul populației române.

Nu e horibil procentul de mortalitate de 75%, ce l'a ajuns în Scheiu tusa măgărească (12 din 16 cazuri); de 45.5% în Brașovul-vechiu (5 din 11?) În același timp din 19 cazuri de boală în Blumăna s'au sfârșit letal numai 2 cazuri (10%).

Difteritisul a răpit în Scheiu 6 suflete (din 14 cazuri); în Cetate din 20 cazuri, nici un caz de moarte.

La 1884 de cazuri de pojar sunt 4 morți, 3 în Brașovul-vechiu, unul în Scheiu.

Tifosul a răpit 5 suflete din Scheiu (14 cazuri de boală), 2 din Brașovul-vechiu (12 cazuri).

— **Scarlatina** grasează în părțile Bistriței. Până acum în Bistrița s'au constatat 57 cazuri. Dacă boala s'ar lăți și mai tare, atunci școlile vor fi închise, fără considerare că acum se fac examene în toate părțile.

— **Greva tipografilor din București.** Din București se anunță, că tipografilor de-acolo au hotărât să se pue în grevă pentru a obține o ameliorare a condițiilor de muncă. Dezideratele lor sunt: reducerea timpului de muncă și salariul săptămânal minimal de 26—28 de lei.

— **O glumă ireverențioasă.** Închipuiți-vă un domn însurat de un an și care știe că soția sa trebuie să-l ferească în curând cu un moștenitor.

E încântat, dar nu mai puțin e furios împotriva curierului postal care în fiecare zi îi aduce pachete întregi de scrisori de felicitare pentru venirea pe lume a copilului, care deocamdată e numai așteptat. Rude, amici, cunoscuți, sau oameni pe cari nu-i știi de fel, furnisori actuali sau viitori, îi trimit gratulațiuni pentru fericitul eveniment care n'a avut încă loc.

Acesta este cazul Kronprinzului german. Moștenitoarea tronului, principesa Cecilia, nu este încă mamă, dar va fi, și facerea se prevede abia pentru sfârșitul lui Iulie.

Asta nu împedecă felicitările să sosească cu duimul. Sărmana prinsă e enervată de acest lucru. Inundația asta de scrisori premature, o exasperează.

Și toate astea, pentru că un glumeț a publicat în ziare că Wilhelm II va fi bunic în lunie. Poliția caută pe autorul acestei mistificări — și ca în tot-d'auna nu găsește.

— **Milioane dispărute.** În Statele-Unite a izbucnit un mare scandal politico-financiar.

Nici mai mult nici mai puțin decât 20 de milioane dolari (100 de mil. de lei) lipsesc din conturile guvernului, fără să li se poată da de urmă unde au dispărut. Suma aceasta enormă s'ar fi strecurat printre degetele agenților tezaurului public pentru ca să cadă în cine știe ce buzunare.

Curtea de conturi procedă acum la verificarea socotelilor încet și liniștit. Ea a terminat tocmai controlul anului fiscal încheiat la 30 Iunie 1903, și a constatat că pe când în cassa centrală au intrat 132.913.362,09 dolari, n'a eșit conform registrelor de cât 114.021.497.

Ce s'au făcut cele 19 milioane 887.866,04 dolari care lipsesc? Nimeni nu știe sau nu vrea să spue.

După toate probabilitățile, exercițiile următoare, 1904, 1905, 1906 vor prezenta aceeași lipsă de balanță, și se prevede că va eși la iveală o lipsă de echilibru care se va urca la vre-o 100 milioane de dolari.

— **Operarea în serviciul îndreptării caracterului.** Pornind din principiul, care se dovedește tot mai mult a fi adevărat, că conformația sănătoasă sau defectuoasă a fisicului, are cea mai mare parte, chiar decizătoare, asupra formării caracterului copiilor, medicii din Statele-Unite fac încercări dacă urmează îndreptarea caracterului după delăturarea abnormității fizice. În unele cazuri rezultatul a fost favorabil. Nesuccesele credem, provin din greutatea diagnosticării precise a defectului și în multe cazuri chiar din inoperabilitatea lor.

Una din cele mai nouă operații cu succes s'a făcut în zilele acestea în Toledo (Statele-Unite), cu un copil de 10 ani de-o răutate fără margini, socotit ca incorigibil. Diagnostica a constatat o stare abnormală a membranelor creierului, care apasă asupra substanței cerebrale. În urma operației corăspunzătoare, copilul a devenit blând ca un miel.

Cine vrea să nu creadă, dar s'au adevărit și mai mari minuni aparente.

— **Notiță curioasă.** «Magyarország» scrie următoarele:

«La scaldă din Lipik Maghiarii și naționalitățile slavice trăiesc în bună înțelegere și în dulce armonie admiră influința vindecătoare a băii».

Ce vrea să zică? Asupra cărui lucru vrea să ne lămurească? Sigur să arate cititorilor că la băile din Lipik Maghiarii se poartă odată prieteneste și nu se încaieră cu nimeni, cum li-e obiceiul, căci dacă s'ar fi purtat și până acum în mod prietenesc, n'ar mai avea nici un rost aceasta notiță.

— **Jertfele dela Courrieres.** De când s'a întâmplat marea catastrofă dela Courrieres nu e zi să nu se scoată de sub ruine alte și alte cadavre. Dupăcum ne vestește o telegramă până azi au scos 902 cadavre și mai sunt încă sub ruine 1903.

— **Iar un pedagog brav!** Foile maghiare înregistrează cu bucurie, că învățătoarea Semsey Etelka fiind aplicată la școală de stat din Szöd-rákos, unde școala a fost întemeiată cu un an mai înainte, pe elevii slovaci, cehi și poloni i-a maghiarizat cu desăvârșire. Pentru aceasta muncă «patriotică» superioritatea școlară i-a exprimat mulțumită protocolară.

Păcat și rușine!

— **Intâia ascensiune a celui mai înalt munte african.** Până la 6 Octomvrie st. n. 1889, nimeni nu reușise să ajungă în vârful celui mai înalt munte din Africa. Cel mult se ajunsese până la înălțimea de 5740 m. (Otto Phlars la 18 Noemvrie, ceea-ce împedeca mai ales suirea până la vârf, era un zid de ghiață de 200 de metri și înclinat de 350. La 6 Octomvrie 1889, Purtscheller dela Salzburg, deprins cu asemenea lucruri din alte suiri făcute în Alpi și aiurea, reuși împreună cu Hans Mayer din Lipsca, să ajungă în vârful lui Kilima Niagara. Suirea au făcut-o cu mare greutate; 15 zile au trebuit să stea la o înălțime de 4000 m. Cu prilejul acestei suiri, s'au constatat mai multe lucruri foarte însemnate:

a) Înălțimea muntelui s'a dovedit că-i de 6000 de metri (vârful kibo) nu cum se credea până atunci, numai 5.700. b) Pe vârf se afla un crater circular de 2 kilometri diametru și 200 m. de adâncime. c) În acest crater s'a găsit un ghetar, asemenea cu cel din Alpi și Pirinei, care se revărsa printr'o știrbitură pe marginea apusană, scoborându-se pe coastele vârfului cale de 3 kilometri.

— **Iubire creștinească la Grec.** Un cafengiu grec cu numele Chronis domiciliat în Johannesburg (Transval), a câștigat la loterie 100.000 drahme și a donat 30.000 drahme societății «Hellenismos» pentru cumpărarea de arme spre continuarea luptei în Macedonia, resărvându-și o pușcă pentru sine, deoarece-ce în curând se va întoarce în patrie. În urma recomandației ministerului Chronis va primi pentru aceasta ordinul «Mântuitorul» în gradul de ofițer. Ziarele grecești cari înregistrează această știre, vestesc cu o deosebită satisfacție, că Chronis e de origine cuțo-vlah. Și mai zice guvernul grecesc, că n'are ingerență asupra bandelor din Macedonia.

— **Un proces îndelungat.** În sinul locuitorimii celor două sate Lucéram și Lantonsque din sudul Franței stăpânește mare bucurie pentru

sfârșirea unui proces. Procesul acesta a fost început în anul 1462 și a durat deci 444 de ani. Obiectul în litigiu este o bucată de loc dintre cele două sate. Rezultatul a fost o judecată solomonică, pământul s'a împărțit între cele două sate. Valoarea lui este de vre-o 10.000 de franci, iar cheltuelile se urcă la o jumătate de milion. Documentele și actele relative la acest proces se păstrează într'o școală veche și părăsită și ele cântăresc 16.000 de kilograme. Repetăm, că procesul s'a petrecut în Franța și nu cum s'ar putea aștepta ori cine, la noi în Ungaria.

— **Körösi József.** Știința unghurească a suferit o pagubă mare prin moartea lui *Körösi József* directorul biroului central de statistică din Budapesta. Răposatul a fost cel mai însemnat statistician unghur. Născut în 1844 în Pesta, el a dezvoltat o mănoasă activitate pe terenul științelor statistice și sociale pentru îmbunătățirea stărilor de igienă în Budapesta. El a scris și în limba germană, franceză și engleză și a fost membru la număratoarele societăți științifice din străinătate. Ca și *Grünwald Béla*, ca *Földes (Weiss) Béla*, *Körösi* face parte din marele număr de scriitori și savanți evrei de naștere cari au lucrat la crearea și îmbogățirea literaturii și științii așa zise «unghurești».

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului *Frankl Antal* din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul «Am fost bețiv.»

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Dorn Jozsef*.

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul Arad*.

— **Magazin de stofă de fabrică, Lechner și Fleischer, Pécs.** În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3-30—4-40—6-60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuros probe. *Lechner și Fleischer, Arad, Szabadság tér 17 Telefon 475.*

Economie.

Arad, 26 Iunie 1906

Actul Constitutiv al Societății anonime «Casele privilegiate de împrumut pe amanet în România.»

Art. 1. — Sub-semnații constituim, prin prezentul act și prin statutele ce i-se anexează și cari fac parte integrantă dintr'insul, o societate anonimă pe acțiuni, sub denumirea de «Casele privilegiate de împrumut pe amanet în România». Reședința societății va fi în București.

Art. 2. — Scopul societății este înființarea caselor de împrumut pe amanet, în sensul legii sancționate cu decretul regal No. 831 din 21 Februarie 1906, în virtutea concesiunii acordate de ministerul de finanțe, unui sindicat de capitaliști, la 28 Februarie 1906, cu convențiunea înregistrată sub No. 131.290.

Art. 3. — Capitalul social este de lei 1.000.000, integral subscris și împărțit în 2000 acțiuni la purtător, a 5000 lei fiecare. Acest capital se va putea mări prin emisiuni noi.

Art. 4. — Capitalul social a fost subscris de subsemnații în proporțiile arătate în alăturata listă de subscripțiune; au fost vărsate 30 la sută ale valorii nominale a acțiunilor, împreună cu o taxă de fundare de 4 la sută. Restul capitalului social de 70 la sută se va vărsa la termenul ce îl va desemna consiliul de administrație.

Art. 5. — Viitoarea societate, înființată de sindicatul concesiionar, ia asupra sa toate drepturile și datorințele pe care aceasta le-a câștigat și primit în baza concesiunii acordate de ministerul de finanțe prin convențiunea din 28 Februarie 1906.

Art. 6. — Subscriitorilor capitalului social de 1.000.000 lei li se vor libera chitanțe provizorii constatând vărsământul de 30 la sută. După complectarea achitării a capitalului subscris, chitanțele provizorii se vor converti în acțiuni la purtător.

Art. 7. — Subsemnații, în calitate de proprietari ai întregului capital social alegem în primul consiliu de administrație, pentru un period de patru ani, pe d-nii;

1. Parteniu Cosma, din Sibiu.
2. Dr. Ion Mețian, în Zernești.
3. Dr. Ion Mișu, în Orăștie.
4. Const. Steriu, în București.
5. Nicolae Xenopol.
6. Victor Ionescu, în București.
7. Nicolae Lahovari, în București.
8. Nicolae Cavaler de Flondor, în Cernăuți.

Ca censor pe d-nii,

1. Alexandru Ciurcu, în București,
2. Dr. Const. Rădulescu, în București.
3. Ion Lepădatu, în Orăștie.

Iar că censori supleanți pe dnii:

1. George Stroescu, în București.
2. Mihail Paciurea, în București.
3. Dominic Rațiu, în Sibiu.

Art. 8. — Pentru a obține autorizațiunea legală, dăm mandat dlor Nicolae Xenopol și Constantin Steriu spre a semna în acest scop ori ce cerere sau declarațiune, pentru a ne reprezenta înaintea ori-cărei autorități administrative sau judecătorești, a depune garanția de 30 la sută la Banca Națională și a îndeplini toate formalitățile legale pentru recunoașterea și constituirea definitivă a societății.

Art. 9. — În puterea prezentului act și a statutele ce-l însoțesc, societatea anonimă «Casele privilegiate de împrumut pe amanet în România» se declară constituită, sub rezerva aprobării autorităților competente.

Parteniu Cosma, dr. Ion Mișu, dr. Ion Mețian, C. Steriu, Nicolae Xenopol, Victor Ionescu, Nicu Lahovari Nicu Flondor, Al. Ciurcu, dr. Rădulescu, dr. Cornel Diaconovitz.

Urmează autentificarea tribunalului Ilfov, secția de notariat, sub No. 3.155 din 1906.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 24 Iunie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Oct. 1906 (100—cigr.)	7-98 — 7-99
Secară pe Octomvrie	6-65 — 6-66
Orz pe Octomvrie	6-79 — 6-80
Cucuruz pe Iulie	6-49 — 6-50
Cucuruz pe 1907	5-74 — 5-75
Grâu pe Aprilie 1097	8-23 — 8-24

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Octomvrie 1906	7-99 — 8-—
Secară pe Octomvrie	6-64 — 6-65
Ovăs pe Octomvrie	6-77 — 6-78
Cucuruz pe Iulie	6-46 — 6-47
Cucuruz pe 1907	5-71 — 5-72
Grâu pe Aprilie 1907	8-25 — 8-26

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158-—
« « « mic	« 160-—
« brut « mare	« 156-—
« » « mic	« 158-—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate unghară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 116—118 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 123—125 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 124—125 fil.; mijlocii părechea 250—260 klgr. greutate 126—130 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Posta Redacției.

Di Gama, S. Se va publica, prin Iulie, când vine la rând.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichia.

Adiunct advocațional

cu praxă de cartea funduară poate fi aplicat din prima Iulie a. c. în cancelaria subscrisului avocat pe lângă condițiuni favorabile. Iuriștii preferiți. A se adresa subscrisului.

T.-Recaș, la 16 Iunie 1906.

Dr. Lucian Georgevici,
avocat.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelii și răgușelii e

zăharul lui RETHY

— ce se capătă în ori care farmacie. —

Prețul unui borean 60 fil. Să se ceară numai zahărul Réthy. Cunei flacoane trimite pentru 8 cor. cu porto cu

Pregătitorul RETHY BELA farmacist, Bekécsaba.

Dr. Joan Ursu

a deschis cancelaria advocațională

în Arad,

piața Boros-Béni No. 4

ANUNȚ.

Un om tânăr, care e specialist în moartea femeiască și care vorbește perfect unghurește, germânește și românește, pe lângă leafă grasă îndată află aplicare. Detalieri firma lui *Iff. Kopetkó Károly, Arad*

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beătură spirtoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beătură spirtoasă. Sănătății nu-i stricacios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei« :

Chestiunea de naționalitate

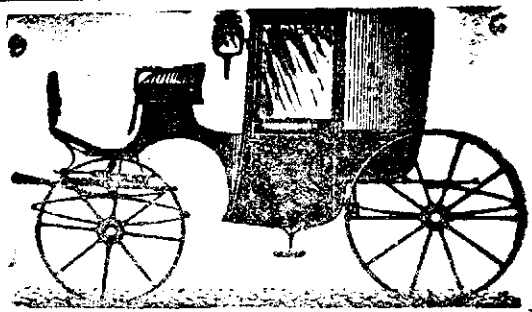
De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto

Administrația „Tribunei“ să afle de vânzare următoarele cărți:

„Roma“ de Russu Șirianu Cor. 2.—	plus 10 fl. port.
„Investiri și schițe“ de S. Secula 1.—	5 „ „
„Avele“ de Emil Zola Cor. 0.40	5 „ „
„Melarul declamator“	0.50 „ 5 „ „
„Căpăți de roaună“	1.— „ 10 „ „
„Const. Hodoș	1.50 „ 10 „ „
„Programa“ farză în 3 acte	0.30 „ 3 „ „
„Cântecul Poporului“ T. Vuiculescu.	1.— 10 „ „

În mai multe expoziții premiat cu primele premii.

Nr. telef. 439.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie

Mj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4. (Urmarea străzii Maros)

Magazin mare permanent din diferite

căruțe noi domnești.

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte avantajoase

căruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sănii, etc. etc.)

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

HUGYECZ RÓZA

Croitorie de haine englezești și franțuzești pentru femei

ARAD, Kopolna-u. 4.

Primește spre efectuare orice lucru din bransa aceasta, în orice formă, precum și haine pentru copii pe lângă execuție fină și prețurile cele mai avantajoase.

Cere sprijin binevoitor: **HUGYECZ ROZA**

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimitând cataloge mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta »Școala« de cimbalmă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-ă 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fl., a III-a 3 cor. 60 fl. După trimiterea banilor espedez gratuit.

VARGA PÁL

fabricant de cimbalmă și de muzice

M a k ó (casa proprie).

S lănină, unsoare și tot felul de articole **de pe cârnătorie** pe lângă prețurile cele mai avantajoase se poate căpăta clinic în băcănia lui **Garay Károly** Arad, piața Boczkó nr. 2.

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaților noștri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz,

în strada József főherczeg nr. 11 casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin, ca cel de până acum, suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm

cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Tsa

„La plumbul vânător“ — József főherczeg-ut nr. 11.

Strămutare de prăvălie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimaților mei cumpărători că prăvălia mea de pe strada Deák Ferencz nr. 36 — Arad am strămutat-o pe strada Deák Ferencz nr. 7,

unde de altfel având prăvălie, țin garnitură de salon, salon bărbătesc, cele trebuincioase pentru un prânzător modern, dela prețul cel mai ieftin până la cel mai scump, și la dorință efectuesc în modul cel mai prompt. Vă rog, ca bunăvoința de până acum se o păstrați și pe viitor. Cu deosebită stimă

VARGA JÁNOS

TAPESIER

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 7.

— Magazin de jaluși cu automat. —

MANDL FERENCZ

vopsitor de metal

ARAD, STRADA BOCZKÓ Nr. 11.

Primește spre efectuare orice lucru ce cade în această bransă, precum căzi pentru scaldă, chilii de scaldă, mobile de fier și de lemn, canoane de apă, punerea în aur, marmură și bronz lampelor, pictură de majolica pe lemn și metal, floderozare în orice valoare în forma cea mai senzațională pe lângă prețuri ieftine și serviciu prompt.

ZIKMUND & COMP.

Fabrică de mașini și turnătorie de fier în UJVÍDÉK.

Recomandă tot felul de mașini de economie, dar mai ales mașinile sale brevetate, premiate la cele mai multe expoziții:

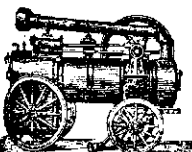
de semănat sistem „COLUMBUS-DRILL“ și **motoarele sale** cu gaz, petrol și benzin.

Recomandă mașinile sale

de treierat cu benzin și aburi, pluguri și tot felul de mașini agricole mari și mici.

Aranjament de mori după sistemul cel mai nou.

Trimitem preț-curente ilustrate gratis și franco.

Atelier de sculptură în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public și dnilor măiestrilor măsari, că

cu începerea dela 1 Iunie

am deschis un atelier de sculptură în Arad

strada Halász nr 9.

Cere sprijinul binevoitor

ÁBRAHÁM JÓZSEF
sculptor.

Un copil cu bună creștere îndată are primire.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA IN 1896.

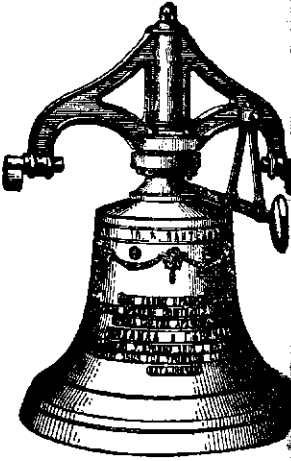
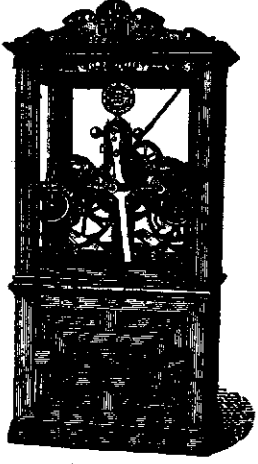
Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIC in Ujvidék

FIRMA FONDATA IN 1854.

FIRMA FOND. IN 1854.

Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sîrmă.

Toarnă clopote noi, face smalturi mișcătoare de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonice, face adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericeilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercetat expoziția universală din Paris din 1900 cu scop de studiu.

Ciururile brevetate ale lui Dorn József

să potrivească la tot felul de mașini de treerat, pentru scuturat paie la mașina curățitoare de jos etc.

Fiecare econom e dușmanul său propriu, dacă nu folosește ciururile brevetate ale lui Dorn, la mașinile de treerat, care-i rămâne în cinste după 3 zile de îmblătit.

Cu totul sunt în circulație cam 6000 de ciururi.

La îmblătitul din anul trecut a eruat contele Wenheim pe moșia sa dela Csorvás de la 500 de căi de bucate 247 de klg. de grăunțe față de ciururile de lemn, ceea-ce dovedește și „Societatea economică“ („Gazdasági egyesület“) din comitatul Bihar.

Furnizez pentru fabricanții din țară și străinătate. Iau răspunderea pentru ciururile mele de bucate. Recomand încălzitoarele mele cele nouă, cari să potrivească la ori-ce mașină (sparher) cu cari să cruță 50% de material de ars, care dă căldură plăcută și trainică.

Cu prospecte și explicații mai detaliate servește **DORN JÓZSEF**, atelier de mașini **Békés-Csaba**.

MÁLICS J. sculptor și măsar **ARAD**, Str. Közép nr. 16.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de sculptorie din Arad, strada Közép nr. 16, care e aranjat conform recerincilor moderne, se pregătesc

dormezele, mobiliare de salon etc., etc., după stilul cel mai nou și după execuția cea mai frumoasă.

Mai departe în atelierul meu se găsesc

tot felul de mobile

prin ce mă aflu în plăcuta poziție, ca comanda cele mai mari să le efectueze pe lângă prețurile cele mai favorabile, în timpul cel mai scurt, posibil.

La dorință pot se dau deslușiri cu privire la prețuri, comanda din provincie se fac cu reințoarțerea poștei.

Cerând comanda DVoastre, rămân

cu deosebită stimă
Málícs J., sculptor și măsar
Arad, str. Közép nr 16.

VARGA SÁNDOR

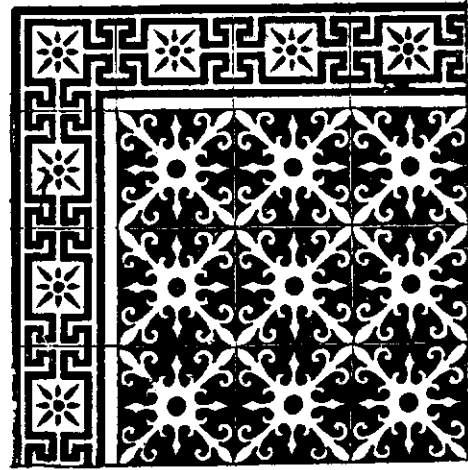
◆◆◆ ATELIER DE SCULPTOR ◆◆◆

Szeged, Tisza Lajos-körút 79

Primește spre efectuare: decorări de edificii, frontispiciu, plafoane teracotte din gips, decorări din cement și beton în ori-ce stil, în execuție corectă; tot astfel statue după portrete sau după natură în execuție artistică pe lângă prețuri moderate.

Özy. Guttmann Jakabné és fiai

fabrică de piatră artificială în Nagybecskerek.

Recomandăm plicile noastre pentru pavagiu de cement și piatră artificială

în 65 diferite forme pentru pavarea de coridoare, cuine, antisambre, chilii de scaldă, verande, intrările sub porți, trotuare și de criptă.

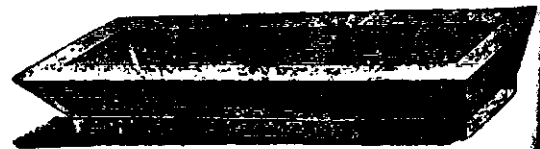
Infrumșetări arhitectice

se pregătesc după ilustrațiuni din catalogul nostru sau după desen.

Valauă din beton

(cement) în diferite forme pentru porci, cai și vite de îngrășat.

— Prețurile sunt mai ieftine decât pentru valauale de lemn. —

La dorință fiecaruia se trimite cataloage gratuit.